

Nove transportne klauzule
Medjunarodne trgovinske komore
/INCOTERMS 1980/

Jednoobrazna pravila za interpretaciju transportnih klauzula u medjunarodnoj kupoprodaji tzv. INCOTERMS-i koja su izradjena u krilu Medjunarodne trgovinske komore u Parizu i koja su u univerzalnoj primjeni već preko četrdesetljeća, doživljavala su povremeno svoje revizije i nadopune prilagođavajući se tako tehničkom razvoju i potrebama prakse. Osnovna svrha INCOTERMS-a, kojih danas ima 14 /Ex Works /EXW/; Free Carrier - named point /FRC/; Free on Rail/Free on Truck /FOR/FOT/; FOB Airport /FOA/; Free alongside Ship /FAS/; Free on Board - named port of shipment /FOB/; Cost & Freight /C&F/; Cost, Insurance and Freight /CIF/; Freight Carriage paid to /DCP/; Freight Carriage and Insurance paid to /CIP/; Ex Ship /EKS/; Ex Quay /EKQ/; Delivered at Frontier /DAF/; Delivered Duty Paid /DDP/./ sastoji se u određivanju točke u kojoj je prodavalac ispunio svoje obveze i kada je roba u pravnom smislu isporučena kupcu. Osnovna svrha tih klauzula je u preciznom određivanju upravo te kritične točke u kojoj troškovi prijevoza, rizik i odgovornosti prelaze s jedne ugovorne strane na drugu. Prema nekim od tih pravila čas prelaska troškova i rizika ne poklapaju se. To je slučaj u često primjenjivanim klauzulama C&F, CIF, Freight or Carriage paid to, Freight or Carriage and Insurance paid to, gdje rizik za gubitak ili štetu na robu prelazi od prodavaoca na kupca u času predaje robe vozaču, premda prodavalac organizira prijevoz i plaća vozarinu do ugovorenog odredišta.

Osnovnih devet INCOTERMS-a u sadašnjoj verziji bilo je usvojeno 1953, da 1967. budu nadopunjeni s još dvije klauzule, a 1976. s još jednom klauzulom koja se javila kao posljedica sve veće važnosti zračnog prijevoza robe /FOB Airport/.

Najnovija revizija INCOTERMS-a 1980. sastoji se u promjeni jedne postojeće klauzule /Freight or Carriage paid to/ koja je postala Freight and Insurance paid to /named point of destination/ a prema kojoj prodavalac treba pribaviti osiguranje robe za vrijeme putovanja, i u uvodjenju dviju novih klauzula: Free Carrier - named point i Carriage or freight paid to - named point of destination.

Najnovija revizija INCOTERMS-a iz 1980. posljedica je razvoja integralnog prijevoza /door to door/ i multimodalnog prijevoza uz sve češću upotrebu kontejnera. Ta najnovija prijevozna praksa učinila je gotovo suvišnim prije tako važan pojam "brodske ograde" /"ship's rail"/ koji je bio kritična točka u klauzulama FOB, C&F, CIF.

Budući da vozar treba kontrolirati i evidentirati vanjsko stanje robe, a to kao pretpostavku za izdavanje prijevoznih dokumenata, morale se današnja praksa prilagoditi novim uvjetima prijevoza. Danas vozar sve češće kontrolira robu u lučkim terminalima gdje se slaže u kontejnere ili u palete, a sve rjeđe prilikom samog ukrcaja na brod. Takodjer pojava glavnog vozara koji je spreman preuzeti odgovornost za direktni prijevoz u kojemu će sudjelovati više vozara postavlja izdavanje dokumenata "primljeno za ukrcaj" /"received for shipment"/ kao pravilo za veliki broj slučajeva.

Pojednostavljenje međunarodnih postupaka u vezi s prijevoznim ispravama koje ide u pravcu kompjutorske obrade, takodjer je zahtijevalo uvođenje novih transportnih klauzula.

U novoj klauzuli "Free Carrier - named point /FRC/" je upravo pojam brodske ograde zamijenjen pojmom "navedeno mjesto" gdje vozar preuzima robu.

Prema obim klauzulama, i to kako prema ovoj nadopunjenoj /DCP/ i novoj klauzuli CIF, kritična točka je upravo čas isporuke robe u ruke prvog vozara.

U klauzulama se takodjer više ne spominju pojmovi negocijabilne teretnice "ukrcano" /"negotiable on board bill of lading"/ nego se govori samo o uobičajenom prijevoznom dokumentu /"usual transport document"/.

Treba očekivati da će FRC, nadopunjeni DCP i CIF postepeno zamjenjivati FOB, C&F i CIF u novim vrstama prijevoza.

Treba istaći da su ti termini prihvaćeni i u američkim trgovačkim definicijama /"The American Foreign Trade Definitions"/ i da oni prema tome u svojoj terminologiji prihvaćaju nove INCOTERMS-e. To će pridonijeti unifikaciji pravne prakse i postupka u prijevozu u međunarodnoj trgovini.

Iz ovih razloga smatramo da je korisno i potrebno INCOTERMS 1980. objaviti u ovom periodiku i tako s njima upoznati našu privredu.

V.F.